

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу

ЯНЬ ЛІ

**«ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ЗВО УКРАЇНИ ТА КИТАЮ»,**

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності 015 – Професійна освіта

01 – Освіта / Педагогіка

Шановна голово, шановні члени засідання! До вашої уваги – рецензія на дисертаційне дослідження ЯНЬ ЛІ на тему **«Формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю»**. Дозвольте зупинитися на ключових позитивних моментах представленої на передзахист дисертації та винести на обговорення деякі дискусійні моменти. У ході аналізу дисертації таких позитивних ключових позицій та дискусійних моментів нами було виділено 15, 6 і 9 відповідно.

По-перше, на наш погляд, актуальність наукової проблеми щодо формування **полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю** не викликає наразі жодних сумнівів, адже запорукою успіху й самореалізації фахівця в професійній діяльності на сьогодні в умовах глобалізаційних суспільних трансформацій є полікультурна компетентність як готовність майбутнього вчителя і його здатність до взаєморозуміння й толерантної взаємодії з представниками полікультурного соціуму на основі оволодіння знаннями про особливості іншої культури в мистецтві, зокрема музичному, яке є духовним надбанням людства. Стрімке зростання соціальної мобільності людства, у першу чергу, академічної, інформаційної та професійної, актуалізують потребу в налагодженні ефективної міжкультурної комунікації, а відтак і проблему формування полікультурної компетентності в майбутнього фахівця в закладах вищої освіти.

Актуальність дослідження обумовлена низкою існуючих суперечностей, серед яких основними постають узятий державами курс на забезпечення полікультурного характеру освіти та відсутністю цілісного підходу до формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва як важливих суб'єктів упровадження полікультурності у закладах загальної середньої освіти; потреба у вдосконаленні процесу підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва України та Китаю та недостатнім рівнем розробленості цієї проблеми теорії і практиці професійної педагогічної освіти; зокрема недостатньою розробленістю науково-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва у цьому контексті з урахуванням новітніх

освітніх технологій та методик.

Тому цілком погоджуємося з авторкою роботи, що одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми та суперечностей, що обґрунтовані у вступі дисертаційного дослідження, є розробка, обґрунтування та впровадження ефективних педагогічних умов, що сприятимуть ефективному формуванню полікультурної компетентності студентів-майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому процесі ЗВО України та Китаю.

По-друге, логічними є структура та зміст роботи, вправно сформульовано мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження, що свідчить про методологічну грамотність дисертантки. Достовірність та обґрунтованість наукових положень, теоретичних й експериментальних висновків забезпечуються кількома чинниками – продуманою світоглядною позицією при викладенні матеріалу, логікою й структурою та доцільним використанням комплексу методів дослідження (теоретичних, емпіричних, статистичних) на кожному його етапі, достатньою апробацією результатів дослідження.

Висновки відповідають визначеним у дослідженні завданням, послідовно розкривають логіку дослідження й повністю корелюють з науковою новизною та практичним значенням дослідження.

По-третє, дисертація базується на багатій джерельній базі (218 найменувань, серед яких 9 іншомовні), до якої входять філософська, психолого-педагогічна, культурологічна література, а також нормативні документи, закони, положення; періодичні видання, на сторінках яких висвітлювались актуальні наразі погляди на питання професійної підготовки фахівця в культурологічному, аксіологічному, компетентнісному, діяльнісному контексті.

По-четверте, значущою є наукова новизна дослідження, що представлена розробленими та експериментально перевіреними педагогічними умовами формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва в освітньому процесі ЗВО України та Китаю; уточненим та конкретизованим понятійно-термінологічним апаратом дослідження, зокрема поняттям „полікультурна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва”. Ключовий термін проаналізовано на основі культурологічного, діяльнісного, аксіологічного й компетентнісного підходів. Удосконалено форми та методи формування полікультурної компетентності студентів в освітньому процесі ЗВО України та Китаю, зокрема обґрунтовано ефективність інтерактивних форм та методів навчання. А також розроблено критеріальну базу для визначення рівня сформованості полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

По-п'яте, беззаперечним є практичне значення дослідження, що полягає в готовності його результатів до впровадження в освітній процес ЗВО України та Китаю: розроблено і впроваджено в освітній процес ЗВО України та Китаю спецкурсу „Музика як співзвуччя культур” для студентів спеціальності „Музичне мистецтво”; запропоновано приклади використання інтерактивних форм та методів навчання, а також комплекс тренінгових вправ з розвитку полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва; наведено приклади залучення студентів спеціальності „Музичне мистецтво” до різноманітної

позааудиторної діяльності полікультурної спрямованості; а також діагностичний інструментарій дослідження.

По-шосте, основні теоретичні положення й висновки дисертації відображено в 8 публікаціях авторки: 7 одноосібних, 3 статті з яких у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному, яке включено до міжнародних наукометричних баз.

Ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження Янь Лі переконує в тому, що робота належним чином структурована: відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин та підпорядкована реалізації основних завдань наукового пошуку.

Загалом цілком позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Янь Лі з позицій наукової новизни, теоретичного і практичного значення, якості оформлення зазначимо, що вона не позбавлена певних дискусійних моментів, зокрема:

1. Уважаємо, що в роботі на етапі висвітлення проблеми формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва ЗВО у сучасній педагогічній теорії та практиці необхідно упорядкувати перелік вітчизняних і зарубіжних вчених, доповнити його прізвищами учених щодо окресленої проблеми, на які авторка спирається в підрозділах 1.1 та 1.2.

2. Уважаємо, що робота б набула бездоганної логічної структурної завершеності, якби її авторка, у Вступі в актуалізації деталізувала й конкретизувала вибір об'єкту дослідження – процес формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю. А в підрозділі 2.2. подала б порівняльний аналіз освітніх процесів (зокрема, через зіставлення освітніх програм) ЗВО України й Китаю щодо формування полікультурної компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

А також в новизні (с.21) подала перелік за значущість – від загального до конкретного.

3. В актуальності варто б було акцентувати увагу на ролі мистецтва, зокрема музичного як класичного втілення духовності, в турбулентні часи для України (як наразі війна) та Китаю, що може цілком виступити як інтеграційний чинник для освітніх систем обох держав.

4. У підрозділі 1.1. (с. 32-34) приділено значну увагу підліткам у полікультурному середовищі дитячих шкіл мистецтв, а обмежено увагу й подано без логічного переходу фаховій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва в ЗВО в полікультурному середовищі.

5. У підрозділі 1.1. (с. 56) згадано терміни «полікультурність», «полікультурна особистість», «полікультурна компетентність». Далі б, за логікою, має йти їх аналіз, а йде достатньо великий шматок про музичне мистецтво та його роль в суспільному і музичному вихованні. Варто би поміняти місцями : с. 65 про полікультурну освіту напочатку, а потім про музичне мистецтво, музичну культуру як поле діяльності людини та інструмент полікультурної компетентності.

6. 1.2. (с. 75) подано визначення ключового терміна : надто велике, у висновках до розділу 1 та загальних – інше. Хотілося б увідповіднити, а структурні компоненти унаочнити в схемі.

7. Опис експериментальної частини варто структурувати відповідно до логіки експериментального дослідження та завдань роботи (указати, студентів яких

спеціальностей було обрано для експерименту; скільки з ЗВО України і Китаю; якщо вони були об'єднані (чи можливо це, адже навчальні плани і плани й програми різні?!), то чому.

Далі у висновку щодо експерименту в 1.3 Китай з'являється дещо штучно.

8. Щодо педагогічних умов: варто подати визначення «педагогічні умови», де буде наголошено на виборі саме цих умов як об'єктивних, необтяжливих та достатніх у сучасних умовах, тоді визначені педумови виглядатимуть більш презентабельно. Щодо умови 1 – «забезпечення міждисциплінарної інтеграції освітнього процесу ЗВО України та Китаю, які здійснюють професійну підготовку майбутніх вчителів музичного мистецтва» – в обґрунтуванні вважаємо за доцільне подати порівняльний аналіз освітніх програм / навчальних планів України і Китаю, тоді інтеграція буде зрозумілою, а умова переконливою.

9. Звернути увагу на оформлення використаних джерел відповідно до вимог. Та попрацювати над граматичною та стилістичною довершеністю тексту роботи.

Проте, указані недоліки не знижують загальної позитивного враження від дисертації.

Таким чином, аналіз наукового рукопису й опублікованих робіт дисертантки дає підстави зробити висновок про те, що дослідження Янь Лі „Формування полікультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у ЗВО України та Китаю” є вагомим внеском у педагогічну науку й практику, відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167 (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022) та рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта, 01 – Освіта / Педагогіка.

Рецензент

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки

ДЗ „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”

О.Р. Алексеева

Підпис: *Олексії Алексеевої завідую*
Ректор: *Олена Карашан*